

**ZIMSKA NAJDBA SAMICE MODREGA BLEŠČAVCA
CALOPTERYX VIRGO V JAMI PEKEL**

Na pustni torek, 24-II-2009, sva se na območje osamljenega Ponikvanskega krasa odpravila prešteti netopirje v zelo zanimivo jamo Pekel pri Zalogu, ki je oddaljena približno 4.5 kilometra od mesteca Žalec.

V več nivojih potekajočih in približno 1.500 metrih dolgih jamskih rovih je možno videti praktično vse osnovne kraške jamske pojave – od kičastih kapnikov in sigovih zaves ter ponvic, večjih in manjših dvoran, grozovitih brezen in velikih razpok, do ozkega kanjona ob aktivnem vodnem toku in celo podzemski slap. Prav ob podzemnem delu potoka Peklenščica, ki izvira iz jame, poteka večji del turistične poti. Jaz sem se bolj posvetil gledanju za netopirji, Tea pa je malo za prvim mostom v jami opazila kačjega pastirja, sedečega na steni levega brega, približno 2 metra nad vodno gladino. Nekako sva se prebila na drugo stan potoka in uspela slikati samico modrega bleščavca, ki jo je po fotografiji določil kolega Ali Šalamun. Ta je še napisal: *»Očitno je ne čisto v redu razvita - malo pomečkana krila, sploh ob pterostigmi se vidi... Tudi zadek zgleda malo slabo razvit, malo kratek, tako da mogoče je še bolj sveža in se še suši, potem bi bila lahko packa zadaj še tekočina, ki jo izloča. Čeprav po barvi ne zgleda prav tako zelo sveža... V glavnem, zelo zanimivo, a boš napisal notico za Erjavecijo prosim?«....*

SLIKA 1: Samica modrega bleščavca opažena in fotografirana 24-II-2009 v jami Pekel pri Zalogu (Foto: P. Presetnik).

Modro bleščavko sva našla približno 50 metrov v notranjosti jame, v popolnoma temnem delu jame, zato bi težko sama priletela v jamo. K tej sodbi naju nagiba še prezgoden datum, da bi kačji pastirji brenčali naokoli, saj je bil februar precej hladen (ARSO, 2009), kljub temu, da ob pregledu pred jamo ni bilo več snega. Bolj verjetno se nama zdi, da je ličinko v jamo zanesel vodni tok. Z barvanji je bilo dokazano, da se npr. voda potoka Ponikvica, ki ponika pri vasi Loke, že po 4 urah pojavi v jami Pekel (NOVAK, 1977). Ličinka modrega bleščavca je torej morda preživela dolgo pot po človeku nedostopnem podzemlju - ponor potoka Ponikvica je namreč približno 95 metrov višje in približno 800 metrov ravne črte oddaljeno od vhoda v jamo Pekel, srečno se je izognila rakom koščakom, ki tudi prežijo v podzemski Peklenščici, in se nekaj mesecev prezgodaj razvila v jami.

Zanimivo je, da sta iz podzemlja o živi ličinki modrega bleščavca v zadnjem stadiju pred levitvijo, pred kratkim poročala FRANKOVIĆ & OZIMEC (2012), ki sta jo opazila 400 metrov v notranjosti jamskega sistema Matešičeva špilja-Popovačka špilja na Hrvaškem. Tudi ta avtorja sta domnevala, da je ličinko v jamo zanesel vodni tok, ki teče vzdolž celega sistema. Vendar je bila v hrvaški jami ličinka najdena sredi maja, se pravi v časovno običajnem obdobju preobrazbe vrste, medtem ko je najino opažanje v jami Pekel zaradi zimskega obdobja res nenavadno.

LITERATURA:

ARSO, 2009. Naše okolje. *Bilten Agencije RS za okolje* [februar 2009] 16 (2): 1-94.

FRANKOVIĆ, M. & R. OZIMEC, 2012. An unusual record of *Calopteryx virgo* (L.) larva emerging in the Matešičeva cave system, Karlovac country, Croatia (Zygotera: Calopterygidae). *Notul. Odonatol.* 7(9): 86-87.

NOVAK, D., 1977. Hidrogeološke razmere v zaledju jame Pekel. *Naše jame* 18: 23-30.

(P. PRESETNIK & T. KNAPIČ)

»INVALIDNOST« NI PREVELIKA OVIRA NITI ZA KAČJE PASTIRJE

Narava pogosto preseneča s trdoživostjo, tako na ravni življenjskih okolij, kot na ravni vrst in posamičnih osebkov. Različne poškodbe ali celo manjkajoči deli telesa, ki so lahko posledica nevšečnih dogodkov v larvalnem razvoju, težav pri preobrazbi ali napada plenilcev, tudi v svetu kačjih pastirjev ne nastopajo zelo redko, vendar pa jih ne opazimo ravno pogosto, saj se ponavadi končajo klavarno. Tudi redke izjeme pa seveda le potrjujejo uvodoma zapisano.

Ko sem 31-V-2014 popisoval favno kačjih pastirjev v Škocjanskem zatoku pri Kopru, se mi ta tematika seveda ni podila skozi misli, saj sem v sicer delno oblačnem in vetrovnem vremenu raje užival v pisanem vrvežu krilatih lepotcev.